Magyar nyelvű felsőfokú közgazdászképzés a Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetemen

SZABÓ ÁRPÁD

Egy nemzeti közösség létezésének, jólétének és fejlődésének egyikelengedhetetlen feltétele a megfelelően erős gazdasági háttér. Ehhez a teljes népességnek rendelkeznie kell megfelelő közgazdasági alapismeretekkel, az elitnek pedig komoly ismeretei kell legyenek ezen a téren.

A rendszerváltás után az ország vezető politikusai folytatták az addig kialakult trendet, a magyarok közül pedig sokan két irányból is akadályozták a folyamatot. Egyesek azt kifogásolták, hogy nincs megfelelő képzettségű és akadémiai fokozattal rendelkező szakember, akik oktathatnának, mások pedig az egyetemi hallgatók között (is) végzett „felmérésekkel" bizonyították, hogy ezt nem is igényelik. (Mintha nem tudnánk, hogy egy profi közvélemény-kutató úgy teszi fel a kérdéseit, hogy pontosan azt a választ kapja, amit vár.)

Az eltelt majdnem 16 évben a viták helyett cselekedni kellett volna, hisz az eltelt idő bőségesen elegendő lett volna a megfelelő akadémiai háttérrel rendelkező szakemberek kineveléséhez. Ez sok területen több-kevesebb sikerrel meg is történt.

A politikai huzavonákat és a tehetetlenséget megelégelve, a nagyváradi Sulyok István Református Főiskola lépett elsőként, és az 1995/96-os-tanévben elindította az első közgazdász-egyházi intendáns évfolyam képzését. Az azóta Partiumi Keresztény Egyetemmé alakult intézmény egyre erősödik és fejlődik, bővül a szakstruktúra, és már több közgazdász évfolyam is sikeresen végzett és államvizsgázott az intézmény keretében.

A 2000/2001-es tanévben Kolozsvárott a Babeș-Bolyai Tudományegyetem (BBTE) Közgazdasági Karának magyar vonalán elindították az államilag finanszírozott képzést is, három szakirányon (lásd részletesen Vincze Mária cikkét ebben a számban, szerk. megj.).

Időközben az anyaország kormánya is úgy döntött, hogy támogatja a Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetem (EMTE) létrhozását. Az EMTE megalakításakor főleg a stratégiailag fontos hiányszakmákban folyó magyar nyelvű képzés (műszaki és közgazdasági felsőoktatás) elindítása volt a cél. Az intézmény jelenleg három helyszínen működik, Kolozsvárott, Marosvásárhelyen és Csíkszeredában. A közgazdászképzés Csíkszeredában zajlik.

A csíkszeredai karok

A csíkszeredai (az első években összevont) karokon 2001 óta folyik oktatás. 2004 óta már két kar működik önállóan. A Gazdaság- és Humántudományi Karon *általános közgazdaság, agrár- és élelmiszeripari gazdaság, környezet-gazdaságtan, könyvelés és gazdálkodási informatika* valamint *román nyelv és irodalom – angol nyelv és irodalom,* a Műszaki és Társadalomtudományi Karon *élelmiszeripari mérnöki, környezetmérnöki, szociológia – vidékfejlesztés szakirány, társadalmi kommunikáció és közkapcsolatok* szakok működnek.

A 2004/2005-ös tanévben a Sapientia – EMTE Csíkszeredai Karokon összesen 1036 hallgató tanult. A színvonalas oktatást a főállású oktatók mellett neves magyarországi és hazai vendégelőadók biztosítják. Az előző tanévben a karoknak összesen 154 oktatója volt.

Jelenleg a Gazdaság- és Humántudományi Karon összesen 650 hallgató tanul, ebből 520 a közgazdasági szakokon, 130 a humán szakon.

A technológiailag magas színvonalú informatika-laboratóriumok a tanórákon kívül is a hallgatók rendelkezésére állnak, állandó internetkapcsolattal, több tudományos könyvtár elektronikus hozzáférési lehetőségével. Az egyetem épületében bentlakás, diákétkezde található. A folyamatosan fejlesztett – jelenleg 26 000 kötettel rendelkező – könyvtár az oktatáshoz szükséges korszerű szakirodalom gazdag választékával valamint széleskörű művelődési, szépirodalmi kínálattal áll a hallgatók és oktatók rendelkezésére.

A nyelvoktatás – a hallgatók nyelvtudásának függvényében – differenciáltan zajlik: kezdő, középhaladó és haladó szinten. Az egyetemi tanulmányai megkezdésekor haladó szintű nyelvi kompetenciával rendelkező hallgatók képzésének részét alkotja a szaknyelvi terminológiát tartalmazó szövegekkel való ismerkedés, valamint helyes vizsgastratégia kialakítása, az ennél alacsonyabb nyelvi kompetenciával érkező hallgatók esetében az általános nyelvi készségek fejlesztésén van a hangsúly. A kötelező órákon kívül a hallgatóknak lehetőségük van részt venni egy 6–10 napos intenzív nyelvi képzésen is, amelyet ősszel, az egyetemi év megkezdése előtt szerveznek az oktatók.

Az egyetem épületében működő 370 férőhelyes kollégiumban 3–4 ágyas szobákban laknak a diákok.

A közgazdasági képzés

Románia EU-integrációjának nagyon sokféle vetülete van, de mindenképp tudomásul kell venni, hogy hiába próbálnak kiépíteni egy megfelelő intézményi struktúrát, hiába a jogharmonizáció, hiába a politikai akarat, ha az országban nem működik egy – az EU gazdasági követelményeinek is megfelelő – versenyképes piacgazdaság. Egy ilyen gazdaságot kiépíteni és működtetni csak jól felkészült, megfelelő tudással és ismeretekkel rendelkező közgazdász- és menedzsertársadalom képes.

Mindezek mellett figyelembe kell vennünk azt is, hogy, bár az emberek képesek az ismereteiket bármilyen általuk ismert nyelven elsajátítani, az anyanyelvükön ezt sokkal könnyebben és gyorsabban megtehetik.

A gazdaságtudományi tanszékek munkatársainak célja ezeknek a követelményeknek megfelelni. Mind Erdélyben, mind a Székelyföldön sok, a nemzetközi porondon is versenyképes tudású közgazdász képzése folyik magyar nyelven. Hangsúlyt fektetünk arra is, hogy végzettjeink tisztában legyenek az angol és román szakmai nyelvvel is, és tökéletesen használják azokat ismereteik alkalmazása során.

Az általunk felvállalt közgazdászképzés olyan szakterületekre összpontosul, amelyek nemcsak a regionális és nemzeti munkaerőpiacon, hanem a nemzetközi szakmai mezőnyben is széleskörű szakmai fejlődés és érvényesülés lehetőségét alapozzák meg. A szaktudás mellett a képesség és készségfejlesztés különös szerepet kap, hiszen ettől függ végzőseink szakmai érvényesülése. Ezt a célt szolgálja az idegen szaknyelvoktatás, a nemzetközileg elismert angol nyelv ismeretét igazoló oklevél, amelyet tanulmányaik során hallgatóink megszerezhetnek, a széleskörű menedzsmentoktatás, kommunikációs készségfejlesztés, az interdiszciplináris analitikus szakmai szemléletmód kialakítása és fejlesztése.

Szakirányok

Kezdetben, a 2001/2002-es tanévben Csíkszeredában két közgazdász szak indult 50-50 hallgatóval, mégpedig: egy agrárközgazdász és egy könyvelési és gazdasági informatikai szak. Egy év elteltével, amikor a karok vidékfejlesztési szakirányának működését igénylés ellenére nem engedélyezték, 16 hallgató az agrár szakirány folytatása mellett tette le opcióját, így a közgazdász hallgatók létszáma 116-ra bővült.

A 2002/2003-as tanévtől a szakstruktúra egy általános közgazdaságtan szakkal, a 2003/2004-es tanévben pedig egy környezet-gazdaságtan szakkal bővült. A négy szakon így a 2003/2004 és 2004/2005-ös tanévben is 200-200 közgazdász hely került meghirdetésre .

2005-ben az első végzős évfolyamok már túljutottak az államvizsga „tűzkeresztségén". Mind a két végzős szak hallgatói Kolozsváron, a BBTE Közgazdasági Karán államvizsgáztak, túlteljesítve az akkreditációs követelményekhez szükséges kritériumokat.

A bolognai folyamat

A 2005/2006-os tanévtől az EMTE is áttért a képzésben a kétlépcsős bolognai folyamatra. A mostani tanévben kezdő elsőéves hallgatók három év után bachelor diplomát kapnak, a legjobbak közülük pedig majd két évig folytathatják magiszteri tanulmányaikat.

A bolognai folyamat szerinti struktúrában két szakágban folyik közgazdászképzés: általános gazdasági- és könyvelési szakágban. Az első három félév során mindkét szakág hallgatói azonos alapozó képzésben részesülnek. Az alapozó tanterv a következő tudományágakban nyújt elméleti és gyakorlati ismereteket: mikroökonómia, makroökonómia, menedzsment, informatika, gazdasági földrajz, könyvvitel, pénzügy, áruismeret, statisztika, marketing, román és EU üzleti jog.

Az utolsó 3 félév során a hallgatók által választott szakirány keretében folyik a szak profiljának megfelelő sajátos szakképzés (a szakirányok továbbra is a már eddigi képzésben is működő szakirányok lesznek).

Könyvelés és Gazdálkodási informatikai szak

A szak célja olyan gazdasági szakemberek képzése, akik a tanulmányaik befejezése és a megfelelő szakmai gyakorlat után alkalmassá válnak a számviteli szakfeladatok irányítására. A számítógépes eszközök, különféle módszerek és szoftvertechnológiai eljárások ismeretében a szak végzettjei képesek lesznek az alapvető gazdasági folyamatok modellezésére, elemzésére és informatikai szabályozására.

E szak végzettjei közül kerülnek ki a jövő könyvvizsgálói, vállalatelemzői, számvitel (könyvvitel) szervezői (a közintézményektől egészen a magánvállalatokig), vállalatok gazdasági menedzserei, de az itt végzetteknek lehetőségük van magánvállalkozóként is működni, több vállalat könyvvitelének szervezését és vezetését vállalva.

Szakunk oktatási ajánlatában a kétéves alapozó képzés után a számviteli és a gazdálkodás informatikai tantárgyak dominálnak, de nem hanyagoljuk el a pénzügyi, banki és menedzsmenti szaktudást biztosító tantárgyakat sem.

Az itt végzett szakemberek piacképes tudással rendelkeznek, és megfelelnek a humánerőforrás-piac elvárásainak. Nem elhanyagolandó az a tény sem, hogy nem lehet egy vállalatot működtetni, ha nincsen megfelelő számviteli szakember, tehát az itt végzett szakemberekre minden vállalkozás-

ban – vagy tágítva a kört – minden vagyonkezelői egységnél szükség van.

Agrár- és élelmiszeripari gazdaság szak

Románia lakosságának fele falun él, tehát legalább ennyien közvetlenül érdekeltek a mezőgazdaság és az élelmiszeripari termelés fejlesztésében, korszerűsítésében. A felújításra szoruló technológiák ellenére ez az ágazat, amely az iparban és több más ágazatban megszűnt munkahelyeket részben ellensúlyozni tudta, sok család számára biztosított megélhetést. Mivel a biztonságos élelmiszerellátás kiemelt fontosságú minden ország és régió számára, erre az ágazatra minden társadalomban, minden korban szükség lesz.

A szak olyan szakembereket képez, akik a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalatok és a piacgazdaság igényeinek meg tudnak felelni, továbbá rálátásuk van mindarra, amit a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek előállítása, értékesítése jelent és elő tudják mozdítani az ágazat modernizációját az európai piac és az élelmiszerbiztonság követelményeinek megfelelően.

Az agrár és élelmiszeripari gazdaság szakot elvégzők széleskörű agrár- és élelmiszergazdasági, ezen belül alapos közgazdasági, könyvelési, pénzügyi, marketing, menedzsment, kereskedelmi jogi és európai integrációs ismeretek, idegen nyelv és informatikai ismereteik birtokában képesek lesznek:

– magán- és társas vállalkozásokat létrehozni, működtetni és vezetni;

– közreműködni az élelmiszergazdaságban, termelőeszköz-ellátásban és ezek forgalmazásában;

– az élelmiszeripar alapanyag-ellátó hátterét szervezni;

– integrálni a termelést, a feldolgozást és a kereskedelmet.

Általános gazdaságtan szak

Napjaink gyorsan változó gazdasági és társadalmi környezete olyan menedzserek iránt támaszt keresletet, akik széleskörű közgazdasági, jogi, üzleti ismereteik alapján képesek megfelelően válaszolni a kihívásokra. Ezért az általános közgazdaság szakképzési struktúrája a tantárgyak széles skáláját fogja át a nyugat-európai, illetve amerikai egyetemeken oktatott legmodernebb elméleti közgazdaságtan és jogi tantárgyaktól a speciális, helyi sajátosságokat is figyelembe vevő menedzsment tárgyakig.

A kétéves alapozó képzés után választásuk alapján a gazdaságpolitikák vagy üzleti jog és vállalati gazdaságtan területén szakosodhatnak a hallgatók.

A gazdasági politikák szakirány hallgatói széleskörű gyakorlati tudást szereznek az ipari és mezőgazdasági politikák, nemzetközi közgazdaságtan, helyi és regionális fejlesztési politikák, az EU gazdaságpolitikák, román, nemzetközi és EU kereskedelmi jog, pénzügy és banktechnikák, biztosítás, tőkepiacok és tőzsde, stratégiai és humánerőforrás-menedzsment, projektmenedzsment területén. A szakirány végzettjei képzettségük alapján a vállalati szféra topmenedzsereinek és az államigazgatási, illetve önkormányzati intézmények gazdasági szakértőinek az utánpótlását jelentik.

Az üzleti jog és vállalati gazdaságtan szakirány hallgatói a közgazdasági és gazdaságpolitikai szakismereteiket széleskörű román és EU jogi szaktudással egészítik ki a versenyjog, adójog, pénzügy és bankjog, fuvarjog, munkajog, környezetvédelmi jog, energiajog, távközlésjog területén.

Interdiszciplináris szaktudásuk versenyelőnyt jelent különösen a vállalkozásmenedzseri, valamint projektszakértői és projektmenedzseri pályán.

Környezet-gazdaságtan szak

Románia EU-s integrációjáról sokat hallani, de a lakosság túlnyomó többsége nincs tisztában azzal, hogy mit is jelent az integráció gazdasági, jogi, szociális vonatkozásban. Napjainkban az Európai Unió által kiemelkedően fontosan kezelt témák egyike a környezetvédelem, a környezetgazdálkodás és a régiófejlesztés. A környezet-gazdaságtan szak ezekben a témakörökben képez szakembereket.

Nevével ellentétben a szak nem kizárólag közgazdasági jellegű. Egy környezetgazdász szakembernek széleskörű természet- és társadalomtudományi felkészültséggel is rendelkeznie kell.

A környezet-gazdaságtan szak keretében olyan szakembereket kívánunk képezni, akik tisztában vannak az EU régiófejlesztési politikájával, ismerik a környezeti problémák megoldásának és kezelésének, valamint a települések fenntartható fejlődési pályára állításának nemzetközileg elfogadott módszereit, képesek az önkormányzatoknál részt venni a településmarketingben és menedzsmentben, ismerik a környezeti jogot, valamint meg tudnak felelni a modern vállalatok és a piacgazdaság igényeinek is.

A környezet-gazdaságtan szakon a hallgatók széleskörű, alapos felkészítést kapnak a következő tudományágakban: matematika, fizika, kémia, közgazdaság, könyvelés, pénzügy, marketing, menedzsment, környezet-gazdaságtan, ökológia, agrár-gazdaságtan, gazdasági és környezeti jog, informatika. Ezen ismereteik birtokában képesek lesznek:

– alkalmazni az európai normákat a környezetvédelem, ökológia és területrendezés terén;

– az önkormányzatokkal részt venni a település- és régiófejlesztésben;

– hazai és nemzetközi fejlesztési pályázati csomagokat összeállítani és menedzselni;

– létrehozni és működtetni magán- és társas vállalkozásokat; átvenni a már létező vállalkozások vezetését.

Az oktatási program (tantervek) részletes leírása megtalálható a kar honlapján: www.sapientia.siculorum.ro.

A jelen tanévben kezdő elsőéves hallgatóknak már nem kellett felvételizniük, a középiskolai eredményeik alapján rangsorolva kerülhettek be a közgazdasági képzésre.

Az oktatók

A képzést a hazai valamint a magyarországi és nemzetközi akadémiai és szakmai életben elismert oktatók biztosítják. Mellettük számos olyan fiatal oktató tanít a csíkszeredai gazdaságtudományi szakokon, akik közül néhányan neves magyarországi és nyugat-európai egyetemeken szereztek szakképesítést, és sokan a tudományos fokozat elnyerése reményében magyarországi doktori programokban, a Budapesti Corvinus Egyetemen (BKÁE), a Pécsi Egyetemen, a gödöllői Szent István Egyetemen folytatják tanulmányaikat. Társult oktatóink a budapesti Corvinus Egyetem, a tatabányai Modern Üzleti Tudományok Főiskola (MÜTF), a kolozsvári Babeș-Bolyai Tudományegyetem valamint a bukaresti Közgazdasági Akadémia tanárai. A román nyelvű gyakorlati szaktudás elsajátítása érdekében egyes tantárgyakat román nyelven is oktatunk, neves román professzorok közreműködésével.

Az oktatóink bemutatása (életrajzuk és publikációs jegyzékük) megtalálható a kar honlapján: www.sapientia.siculorum.ro.

A Sapientia és a Budapesti Corvinus Egyetem között létrejött intézményi együttműködés keretében számos neves magyarországi oktató vesz részt az oktatásban vendégoktatóként, hallgatóinknak pedig lehetőségük van arra, hogy tanulmányaik során féléves részképzésben részesüljenek a Corvinus Egyetemen. Nemzetközi esettanulmány-versenyeken és szakmai nyári egyetemeken mérhetik meg szaktudásukat, illetve bekacsolódhatnak a hallgatói szakmai versenybe, tudományos diákköri mozgalomba.

Nemrég a brit Financial Times közölte legfrissebb kimutatását Európa legjobb közgazdasági egyetemeiről. A listán a kontinens első 25-je között egyetlen kelet-európai egyetem szerepel: a budapesti Corvinus a 23-dik. A lap néhány szakágazatban a legjobb európai tanszékeket is rangsorolta. Általános (elméleti) közgazdaságtanban a Corvinus Európában a 3., pénzügyekben az 5., szervezeti viselkedésben a 4. helyen áll. A csíkszeredai közgazdászképzésben éppen ennek a három tanszéknek az oktatói vesznek részt vendégtanárként. Tehát joggal elmondható, hogy Csíkszeredában a közgazdász hallgatókat a nemzetközileg elismert európai elit oktatja!

A kar kapcsolatrendszere a hazai és külföldi egyetemekkel és kutatóintézetekkel folyamatosan fejlődik, annak köszönhetően, hogy oktatóink nagy része számos hazai és külföldi intézménnyel aktív szakmai együttműködést folytat.

Az oktatók szerteágazó nemzetközi kapcsolatrendszerén keresztül és különböző ösztöndíjpályázati lehetőségek igénybevételével a hallgatók részképzésen vehetnek részt, illetve az egyetem elvégzése után mesteri és Ph.D-képzésre jelentkezhetnek romániai, magyarországi és nyugat-európai egyetemeken.

A Sapientia Alapítvány mellett működő Kutatási Programok Intézete lehetőséget nyújt arra, hogy a hallgatók tanáraikkal közösen már az egyetemi tanulmányok során bekapcsolódjanak a kutatómunkába, illetve hallgatói csoportkutatásokat kezdeményezzenek.

A szakmai elhelyezkedési lehetőségek kiépítése érdekében a kar széleskörű szakmai kapcsolatok kialakítására törekszik a hazai és külföldi szakmai szférával.

A hallgatók

A csíkszeredai Gazdaság- és Humántudományi Karon a hallgatók 60%-a a környékről, a többi az ország távolabbi vidékeiről jött.

A Hallgatói Önkormányzat (HÖK) megválasztott képviselői tagjai a Kari Tanácsoknak, az Ösztöndíjtanácsoknak és minden olyan testületnek, amely az egyetemi közéletben meghatározó szerepet játszik. A HÖK saját irodával, infrastruktúrával és költségvetéssel rendelkezik, és a hallgatói érdekképviselete a diákok tanulmányi, lakhatási, jóléti ügyeinek intézésén kívül még szabadidős, művelődési valamint a szakképzéssel kapcsolatos rendezvényeket szervez, támogatja az intézményben tevékenykedő öntevékeny köröket, gólyatáborokat (ahol a leendő elsőéveseket próbálják felkészíteni az egyetemi életre), gólyabált, egyetemi napokat, valamint 2003 óta kiadja a SaSa című diáklapot.

Az egyetemen tanuló fiataloknak a Csíkszeredai Egyetemi Lelkészség (CsEL) nyújt liturgikus, kulturális, karitatív és szabadidős programokat.

Az elsőévesek részletes ismertetőfüzetet kapnak, amelyben az egyetem és a karok leírása valamint a szabályzatok ismertetése mellett információk vannak a város által nyújtott szabadidős kikapcsolódási és kulturális lehetőségekről.